

Σφάζουν τα πεύκα με το βαμβάκι!

Της ΡΟΥΛΑΣ ΠΑΠΠΑ-ΣΟΥΛΟΥΝΙΑ

Δεκάδες χιλιάδες πεύκα σε όλη την επικράτεια, πηγές ζωής και οξυγόνου, ξεραίνονται και αργοπεθαίνουν καθημερινά!

Εθνικοί δρυμοί, όπως της Πάρνηθας, του Σουνίου, το φαράγγι της Σαμαριάς, πευκόφυτες περιοχές της νησιωτικής Ελλάδας, πεύκα στην Πεντέλη, στο Ψυχικό, στην Εκάλη ψυχορραγούν. Νεκρώνονται... χωρίς περιθώρια για τη φυσική αναγέννησή τους.

Βιώνουμε μία από τις πιο μεγάλες οικολογικές καταστροφές, που προκλήθηκε μάλιστα και με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης!

Η Ελλάδα πρωτοστάτησε και σ' αυτό: Είμαστε το μόνο κράτος που διέθεσε 735 εκατ. δραχμές το 1996 από το Β' Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης για να εμβολιάσει 154 χιλιάδες στρέμματα πευκοδάσους με ένα φυτοφάγο έντομο, τη μαρσαλίνα, χωρίς προηγουμένως να προηγηθεί επιστημονική μελέτη, που να εξασφαλίζει την ελεγχόμενη εξάπλωση του εντόμου! Ούτε έχει προβλεφθεί τρόπος αντιμετώπισης σε περίπτωση υπερανάπτυξής του, όπως δυστυχώς συμβαίνει! Αντιθέτως, η Ιταλία από το 1996 περιόρισε υποχρεωτικά την εξάπλωση της μαρσαλίνας και μάλιστα με έκτακτο νομοθετικό διάταγμα.

**Η Marsalina Hellenika, που είναι γνωστή ως «εργάτης του πεύκου», έχει από μελισσοκομικής πλευράς ιδιαίτερη σημασία. Το 60% της ετήσιας παραγωγής μελιού στη χώρα μας είναι πευκόμελο, παραγόμενο από τα μελιτώματα και εκκρίματα αυτού του εντόμου.

Από το 1936 και για 50 ολόκληρα χρόνια ο «εργάτης» δούλεψε σκληρά για τα πεύκα. Υπάρχουν όμως σοβαρές επιστημονικές ενδείξεις ότι ο μαζικός «εμβολιασμός» που έγινε, προκάλεσε ανισορροπία στη φυσική δράση αυτού του εντόμου, με αποτέλεσμα κάθε πεύκο να είναι σήμερα γεμάτο από χιλιάδες παράσιτα τα οποία το απομυζούν, με αποτέλεσμα την πλήρη εξασθένησή του.

**Εύλογη είναι η ανησυχία των κατοίκων σε πολλές περιοχές τις Αττικής που βλέπουν πεύκα να κόβονται, και να πνίγονται στη «βαμβακάδα», άφθονα μελιτώδη εκκρίματα να ρυπαίνουν δρόμους, σπίτια κήπους και αυτοκίνητα.

Μελίσσια που παράγουν πευκόμελο, στο κέντρο της Αθήνας. Συγκεκριμένα, στα Κάτω Πατήσια! Ο πρόεδρος της κοινότητας Νέας Πεντέλης Κώστας Κοσοβίτσας αντιδρά έντονα: «Ας μην κωφεύουν οι αρμόδιοι. Ο,τι απέμεινε από τις καταστροφικές πυρκαγιές στο Πεντελικό βουνό θα το αποτελειώσει τώρα η επιδρομή της "βαμβακιάσης". Χωρίς μέλι ζούμε. Χωρίς δάση ούτε ζούμε, ούτε παράγουμε μέλι...»

Καθημερινά αντιμετωπίζει κατοίκους που ψάχνουν να βρουν μόνοι τους λύσεις για να σώσουν τα δένδρα, οι οποίες τις περισσότερες φορές είναι αναποτελεσματικές και άλλες ιδιαιτέρως επικίνδυνες.

Το πρόβλημα της βαμβακάδας, άλλωστε, είναι αρκετά πολυσύνθετο. Και, δυστυχώς, μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται να υπάρχει εφαρμόσιμη και αποτελεσματική λύση.

Μελίσσια στην ταράτσα

Ο εμβολιασμός διαθέτει φανατικούς πολέμιους αλλά και υποστηρικτές:

- Στους πολέμιους περιλαμβάνονται εκείνοι που συσχετίζουν τη βαμβακάδα με την ξήρανση των πεύκων. Πολέμιοι επίσης είναι πολλοί που ισχυρίζονται ότι οι λεγόμενοι «μελισσοκόμοι της ταρατσας» τοποθετούν κυψέλες ακόμη και στα ρετιρέ των πολυκατοικιών τους και με «συνεργάτη» τους την υπερπαραγωγή της μαρσαλίνας εξασφαλίζουν μία άνετη και ανέξοδη παραγωγή πευκόμελου από το σπίτι τους.

- Στους υποστηρικτές, οι μελισσοκόμοι, που θεωρούν ότι η συμβίωση της μαρσαλίνας με την τραχεία και χαλέπιο πεύκη εξασφαλίζει κάθε χρόνο παραγωγή 6 με 8 χιλιάδων τόνων πευκόμελου.

Πεύκα, καλυμμένα ολόκληρα (φωτ.) από τα εκκρίματα του εντόμου μαρσαλίνα (κάτω φωτ.). **Ποια είναι όμως η επίσημη θέση του υπουργείου Γεωργίας; Δυστυχώς, το υπουργείο... ακόμη ψάχνεται. Θεωρεί ότι δεν έχει αποδειχθεί ότι η ύπαρξη του εντόμου δρα αρνητικά στα πεύκα.

Η αρμόδια υπηρεσία βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με ερευνητές του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ) με σκοπό, όπως υποστηρίζουν, την πιο ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του προβλήματος.

**Νομικό πλαίσιο του 1930 στηρίζει την εξάπλωση του εντόμου για μελισσοκομική χρήση. Το 1981, νέος νόμος απαγόρευσε επίσης τον ψεκασμό με ουσίες που δεν τις εγκρίνει, καθιστώντας έτσι τη μαρσαλίνα εμμέσως προστατευόμενο είδος. Για την αντιμετώπισή της προτείνει απλώς το «πλύσιμο» των δένδρων με νερό υπό πίεση.

**Από το Ινστιτούτο Μεσογειακών Οικοσυστημάτων και Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων και τον βιολόγο ερευνητή Πάνο Πετράκη μας δόθηκε όμως άλλη εικόνα:

«Η μαρσαλίνα δεν καταπολεμείται με το πλύσιμο, του οποίου η αποτελεσματικότητα είναι μηδαμινή και χρησιμοποιείται μόνο για ανακουφιστικούς λόγους. Το νερό παρασύρει το έντομο και τη βαμβακάδα στο έδαφος, αλλά αυτή η μέθοδος έχει αποδειχθεί ατελέσφορη. Πολλά έντομα μετακινούνται στην αντίθετη κατεύθυνση στα ακροκλάδια του δένδρου, όπου συνεχίζουν να αναπαράγονται.

Συγχρόνως με το πλύσιμο καταστρέφονται κλαδιά, με αποτέλεσμα να μειώνεται η αντίσταση του πεύκου στους δυνατούς ανέμους. Ξεκολλάει επίσης το πιτύκι (νεκρός φλοιός) αφήνοντας ακάλυπτους τους εσωτερικούς ιστούς του κορμού, οπότε τα παράσιτα εισχωρούν ευκολότερα».

Σε ερώτησή μας εάν το Ινστιτούτο έχει προτείνει στο υπουργείο Γεωργίας ακίνδυνες λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος ο Π. Πετράκης απαντάει: «Προτείναμε στο υπουργείο μία βιολογική μεθοδολογία που βασίζεται στη σημειοχημική μέθοδο της τροφικής εκδίωξης (όχι θανάτωση): Τα πεύκα θα ψεκαστούν με φυτικό έλαιο από θυμάρι και σχίνο της ελληνικής χλωρίδας που δεν προκαλεί το παραμικρό είδος βλάβης. Μάλιστα, τα δύο αυτά έλαια είναι αποδεκτά ως συστατικά τροφίμων. Έχουμε διαπιστώσει όμως ότι το υπουργείο δεν επιθυμεί τη διαχείριση του εντόμου έπειτα από πιέσεις των μελισσοουργών. Η πρόφασή του ήταν ότι το ψεκαστικό υγρό περιέχει συστατικά που δεν είναι εγγεγραμμένα στον ελληνικό κατάλογο φυτοφαρμάκων».

Σε κεντρικό δρόμο του Ψυχικού το πεύκο έχει ήδη καλυφθεί από το «βαμβάκι» του εντόμου. **Στην αντίπερα όχθη, το Ινστιτούτο Κτηνιατρικών Ερευνών, που μας ενημέρωσε ότι στις 13 Οκτωβρίου 2003 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στο Ινστιτούτο όπου παρευρέθησαν 19 ερευνητές καθηγητές οι οποίοι κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα:

* Τα υπάρχοντα στοιχεία δεν στοιχειοθετούν επικινδυνότητα του εντόμου για τα

πευκοδάση, οπότε δεν υπάρχει λόγος αντιμετώπισής του.

* Οι ξηράνσεις μεμονωμένων δέντρων ή και συστάδων πεύκων στην αστική ζώνη της Αθήνας ουδόλως αποδεικνύεται ότι οφείλεται στην προσβολή από το έντομο.

* Δεν υπάρχει κάποια εγκεκριμένη μέθοδος αντιμετώπισης της μαρσαλίνας.

Οι ερευνητές Μιχαλόπουλος, Σκαρμούτσος, Καλαπανίδα και Καραγιώργος από το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών της Θεσσαλονίκης, έπειτα από έρευνες που πραγματοποίησαν από το 1997 μέχρι το 2001, αναφέρουν:

«Αιτία για την ξήρανση πεύκων είναι τα νηματώδη (οργανισμός ενός χιλιοστού) του γένους *bursarpenelenchus*».

«Εγκλωβισμένα» πεύκα

**Ο διευθυντής του Κτηνιατρικού Ινστιτούτου Νικόλαος Μπακανδρίτσος μάς επεσήμανε: «Τα πεύκα είναι εγκλωβισμένα στο τσιμέντο και διψάνε για νερό. Στις περιοχές της Αγίας Παρασκευής και της Παιανίας τα περισσότερα που έχουν ξεραθεί δεν φέρουν το έντομο. Διαπιστώθηκε, όμως, ότι δεν υπάρχει στο έδαφος η απαιτούμενη υγρασία». Στη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε απορρίφθηκε η μεθοδολογία και τα επιχειρήματα για τον ψεκασμό.

**Αντίθετα, το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο που στηρίζει τη φυτοπροσωπία της χώρας θεωρεί τη μαρσαλίνα πρωτογενές παράσιτο του πεύκου, διότι απομυζεί τους χυμούς του και ότι σε υψηλή ανάπτυξη πληθυσμών του εντόμου, όπως αυτή που προκλήθηκε από τον εμβολιασμό, προκαλεί καχεξία και ξήρανση. Μελετάει την προώθηση βιολογικής καταπολέμησής της με έντομα «εχθρούς», ώστε να καταστεί δυνατός ο έλεγχός της και να επέλθει η ισορροπία.

Ο εντομολόγος Κωνσταντίνος Σουλιώτης μάς διευκρίνισε: «Τα πεύκα δεν είναι τσιμενταρισμένα. Στο Μπενάκειο είχαμε 25 πεύκα. Από αυτά αναγκαστήκαμε να καταστρέψουμε τα 12, που είχαν προσβληθεί, για να γλιτώσουμε τα υπόλοιπα. Επίσης, στην περιοχή Φασίντερη στην Εκάλη, όλα τα πεύκα είναι ξερά. Όταν το έντομο βρισκόταν σε ισορροπία με τη φύση, δεν αντιμετωπίζαμε παρόμοια προβλήματα κι ως είχαμε μικρότερη παραγωγή πευκόμελου. Από τα δύο χιλιάδες τσιμπήματα που δεχόταν κάθε πεύκο, τώρα "αντιμετωπίζει" χιλιάδες ρύγχη, που με μανία το απομυζούν. Οι νηματώδεις οργανισμοί προϋπήρχαν μαζί με τη μαρσαλίνα σε φυσιολογικούς αριθμούς».

**Ο δασολόγος και τέως πρόεδρος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Γρηγόρης Βάρρας κατηγορεί την ηγεσία του υπουργείου ότι, για να προστατέψει τα οικονομικά συμφέροντα των μελισσοουργών, σταμάτησε τον ψεκασμό στη ρεματιά του Χαλανδρίου.

Επίσης, μας λέει ότι περίοικοι της Πεντέλης τού καταγγέλλουν πως: «Τις νυχτερινές ώρες, όταν δεν υφίσταται κανείς έλεγχος, μελισσοκόμοι προσβάλλουν τα υγιή πεύκα σε αστικούς χώρους με ήδη προσβεβλημένα κλαριά. Το μέλι που παράγεται σε ρυπογόνους χώρους, όπως αυτός της Αττικής, δεν εξασφαλίζει υγιεινή ποιότητα καθώς δεν έχει ερευνηθεί κατά πόσον περιέχει βαρέα μέταλλα. Εδώ ο ΕΦΕΤ οφείλει να μας δώσει απάντηση».

**Ο καθηγητής Φαρμακογνωσίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Βασίλης Ρούσσης, όταν τον ρωτήσαμε για την ενδεχόμενη επικινδυνότητα αυτού του μελιού, μας εξήγησε:

«Όλα είναι δυνατόν να συμβαίνουν σε ρυπογόνους και βεβαρυμένες περιοχές όπως η

Αττική. Όταν, δηλαδή, το μέλι διατίθεται από τον παραγωγό στον καταναλωτή χωρίς να υφίσταται κανέναν έλεγχο, είναι πολύ πιθανόν να περιέχει επικίνδυνες ουσίες».

**Ο Μαρτίνος Γκέτλιχ, υπεύθυνος περιβαλλοντικών προγραμμάτων της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης, μας είπε: «Όλες οι ενδείξεις συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι ο "εργάτης του πεύκου" προκαλεί όλη τη ζημιά. Ζητάμε άμεσα το υπουργείο να πάρει θέση! Με επιστολή του μας πληροφόρησε ότι σταμάτησαν την οργανωμένη διάδοση. Η βαμβακάδα όμως συνεχίζει να προκαλεί οικολογική καταστροφή».

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ / 08/05/2005